

16. Меркулова С. Н. Уголовно-правовая охрана профессиональной тайны : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология» / С. Н. Меркулова. – Н. Новгород, 2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.namvd.ru/sciense/dis/Autoref/468.html>.

Поступила в редколлегию 17.08.2011

ЕМЕЛЬЯНОВ С. Л. СОСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ ПРАВОВОГО ИНСТИТУТА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ТАЙНЫ В УКРАИНЕ

Исследованы основные составляющие правового института профессиональной тайны в Украине и определены тенденции их дальнейшего развития.

EMELYANOV S. STATE AND DEVELOPMENT OF LEGAL INSTITUTE OF PROFESSIONAL SECRET IN UKRAINE

The basic components of legal institute professional secret in Ukraine are investigated and tendencies of their further development are defined.

УДК 351.74(477)

М. В. КАЛАШНИК,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ

факультету підготовки фахівців міліції громадської безпеки

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЧІТКЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ ТА ПІДРОЗДІЛІВ СИСТЕМИ МВС – ГОЛОВНА ПІДВАЛИНА РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Розглянуто проблеми реформування органів внутрішніх справ у межах якісного підходу до визначення правового статусу працівників органів і підрозділів системи МВС України, удосконалення його правового регулювання.

Конституція України в ст. 3, відповідно до Загальної декларації прав людини, закріпила положення, згідно з яким людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, що визначає зміст і спрямованість діяльності держави. Реалізувати її покликаний особливий інститут держави – державна служба – спеціально організована професійна діяльність громадян з реалізації конституційних завдань та функцій держави. Служба в міліції є різновидом державної служби України. Органи внутрішніх справ України виконують широке коло завдань щодо забезпечення законності та правопорядку, захисту прав і свобод громадян, прав і законних інтересів юридичних осіб від різних протиправних посягань тощо. З метою забезпечення успішного виконання цих завдань докорінного поліпшення потребують не лише форми і методи діяльності міліції, але і якісний підхід до визначення правового статусу працівників органів та підрозділів системи МВС України, з'ясування напрямків удосконалення правово-

го регулювання останнього, тенденцій розвитку юридичних гарантій із забезпечення його реалізації. Як указано в Концепції Адміністративної реформи в Україні [1] та Стратегії реформування системи державної служби в Україні [2], найпершим і радикальним заходом реформування державної служби має стати чітке визначення статусу державних службовців.

У юриспруденції під статусом, як правило, розуміють сукупність прав, обов'язків та відповідальності, які визначають юридичний стан особи, державного органу чи громадської організації. У правовій науці переважно використовуються категорії «правовий статус» чи «правове становище». У визначенні правового статусу багато вчених ототожнюють його з поняттям «правове становище». Такий підхід можна спостерігати у наукових працях Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, М. І. Корнієнка, О. В. Петришина та ін.

Одні автори поняття «правовий статус» і «правове становище» вважають синонімами, на думку інших учених, поняття «правовий статус» ще не знайшло чіткого визначення

у науковій літературі. Тому вони вважають, що потрібно виділити цей термін для загальної характеристики становища громадянина або організації в суспільстві, оскільки термін «правове становище» переважно застосовується для характеристики особи або організації у певному колі суспільних відносин. Так, на думку С. С. Алексєєва, правовий статус асоціюється зі стабільним правовим станом суб'єкта, а правове становище розглядається як динамічний розвиток сукупності прав і обов'язків особи, що зумовлено її вступом до тих чи інших правовідносин [3, с. 78]. На думку М. В. Вітрука, категорія «правовий статус особи» вужча, оскільки виступає частиною (ядром) поняття «правове становище особи» [4, с. 152]. Однак попри різні підходи і трактування всі науковці, і це найважливіше, сходяться на думці, що основу правового статусу особи становлять її права, свободи і обов'язки, закріплені в конституціях і інших законодавчих актах, проголошені в Декларації прав людини і громадянина.

Правовий статус – це категорія, яка торкається інтересів не тільки окремої особи, але й колективу, кожної окремої організації, установи, які виконують свої функції, і покладені на них обов'язки. Тобто правовий статус – це юридичне вираження соціального статусу. Досліджуючи категорію «правовий статус особи», слід узяти до уваги наступні підходи вчених до з'ясування сутності означеного суспільного явища:

– «правовий статус особи являє собою систему прав, свобод і обов'язків, які знайшли своє чітке правове закріплення в нормах права, що визначають політико-правовий стан особи», – вважає С. А. Комаров [5, с. 121];

– «правовий статус особи являє собою сукупність прав, свобод, обов'язків і законних інтересів особи, що визнаються і гарантуються державою», – подає аналогічне трактування М. І. Матузов [6, с. 231];

– правовий статус становлять «законодавчо встановлені державою і взяті в єдності права, свободи і обов'язки особи», – зазначає М. Н. Марченко [7, с. 189].

О. В. Сурілов до структури правового статусу відносить наступні складові: а) громадянство як політико-правова основа статусу особи; б) передбачена у Конституції й інших нормативних актах постійна єдність прав, свобод, обов'язків, що невід'ємні від особи і надані всім громадянам на засадах рівності; в) юридичні гарантії їх реалізації [8, с. 395].

Узагальнюючи різні точки зору та визначення, можна стверджувати, що в юридичній

літературі правовий статус визначено як: 1) систему прав, свобод і обов'язків, які знайшли своє чітке правове закріплення в нормах права, що визначають політико-правовий стан особи; 2) політико-правове становище державного органу; 3) законодавчо встановлені державою і взяті в єдності права, свободи і обов'язки особи та юридичні гарантії їх реалізації.

Правовий статус буває загальним, спеціальним і індивідуальним. Дані категорії на практиці не виступають окремо та співвідносяться між собою як загальне, особливе та одиничне. Загальний статус – це правовий статус громадянина; спеціальний статус – статус відповідних груп громадян; індивідуальний статус – правовий статус конкретних осіб. Закріплені Конституцією права, свободи та обов'язки становлять основу загального правового статусу особистості, який є однаковим для всіх. Спеціальний правовий статус диференціює громадян як суб'єктів права. Володіння спеціальним правовим статусом залежить від тієї соціальної ролі, у якій громадянин виступає як суб'єкт права. Існування спеціального правового статусу пов'язане зі спеціальним суб'єктом. Для спеціального правового статусу характерна наявність спеціальних прав і обов'язків. Наявність у статусі спеціальних прав і обов'язків може певною мірою обмежувати загальні права і обов'язки осіб – носіїв цього спеціального статусу. Володіння спеціальним правовим статусом працівниками органів внутрішніх справ зумовлює деякі обмеження загальних прав і свобод. Індивідуальний статус являє собою сукупність персоніфікованих прав та обов'язків людини і громадянина. Отже, статус – категорія не тільки багатоаспектна, але і багатоелементна. Це правовий інститут, що має складну структуру і викликає певні труднощі при її аналізі.

Правовий статус державного службовця і працівника міліції має суттєве значення для розроблення нормативних актів, які регулюють такі питання, як призначення конкретного державного органу та його посадових осіб, їх завдання, повноваження, форми відповідальності тощо. Низка нормативних актів, прийнятих в Україні за останнє десятиріччя, є основою правового і соціального статусу працівників міліції [9–14] та стали визначальними у виконанні працівниками ОВС своєї дійсно соціальної ролі – ефективного захисту людини і суспільства, певною гарантією прав працівника міліції, перш за все як людини, що займається небезпечною та важливою працею, та як представника державної влади.

У зв'язку з тим, що правовий статус визначається в нормативно-правових актах, він має державно-правовий характер, а відтак, прямо залежить від типу і форми держави. Це, зокрема, викладено М. М. Марченком: «правовий статус, будучи складовою частиною системи прав, виступає відносно самостійним регулятором суспільних відносин. За допомогою правових установлень держава не прагне просто продублювати, відтворити в юридичній формі існуючу реальність. І у цьому немає ніякої суспільної потреби. Держава може лише впливати і неминуче впливає на соціальні процеси, у тому числі за допомогою правових установлень. Цей вплив може призвести і призводить до прогнозованих соціальних наслідків. При цьому держава здатна створювати ті або інші суспільні наслідки лише в певних межах і, головне, не сама по собі, не довільно, а тільки у взаємодії з іншими об'єктивними і суб'єктивними факторами суспільного життя. Тому було б невірним твердження, що держава дарує права і свободи, адже бути чи не бути тим або іншим з них врешті-решт належить не тільки від держави. Водночас держава є одним з безумовних факторів, що визначають практичну наявність і реалізацію прав і свобод людини. Причому роль держави в системі факторів, що формують становище людини в суспільстві, практично завжди дуже висока, а залежно від конкретно-історичних умов може бути і вирішальною» [15, с. 267].

Загальновідомо, що елементами правового статусу працівників міліції є права і обов'язки, що закріплені в нормах права. Адміністративно-правовий статус працівників міліції є результатом дії цих норм в умовах конкретного соціального середовища та характеризується значною видовою різноманітністю. У структурі їх єдиного соціально-правового статусу, окрім розглянутих загального, спеціального та індивідуального, слід виокремити також соціально-економічний, культурний і політико-правовий, а також статус особистої свободи. У рамках деяких видів статусу можна виділити підвиди соціально-правового статусу, що характеризується певною сталістю, груповою відокремленістю та специфікою. Як юридичні умови функціонування статусу працівників міліції слід розглядати систему заходів, які забезпечували б реалізацію й охорону їх прав, обов'язків та інтересів як посадових осіб [16].

Слід зазначити, що для сучасного періоду демократизації суспільства та реформування ОВС все ж характерне відставання норматив-

но-правової форми від об'єктивних суспільних потреб у якісному регулюванні змісту статусу працівників міліції. Це призводить до соціальної та професійної апатії посадових осіб міліції, до відпливу кадрів і зниження ефективності діяльності міліції в цілому.

Розглядаючи зв'язок статусу працівника міліції з ефективністю діяльності й соціальним авторитетом міліції, можна дійти висновку про реальну єдність соціального і правового (адміністративно-правового) компонентів у статусі працівників міліції. Виходячи з наведеного, адміністративно-правовий статус працівника міліції можна визначити як зумовлену реально існуючими суспільними відносинами сукупність спеціальних юридичних прав, обов'язків і законних інтересів працівників, пов'язану із завданнями й функціями повсякденної службової діяльності та їх соціальним призначенням.

Адміністративно-правовий статус працівників міліції ґрунтується на загальному соціально-правовому статусі людини й громадянина і не повинен суперечити йому. Правове становище працівників міліції відзначається перш за все тим, що, залишаючись громадянами своєї держави, вони наділені загальними правами, свободами, обов'язками, які належать усім незалежно від будь-яких групових особливостей. Це є істотною гарантією політико-юридичної рівноправності суб'єктів. Конституційні права та обов'язки є основою соціально-правового статусу особи, усіх його видових проявів. У разі ж колізії між загальними (у тому числі основними) й іншими юридичними правами, свободами та обов'язками громадян пріоритет перших повинен бути безперечним. Отже, перевага в загальному порядку повинна віддаватися їм [16].

Працівники органів внутрішніх справ виконують управлінські та правоохоронні функції, мають відмінний від інших службовців правовий статус, здійснюють від імені і за дорученням держави виконавчо-розпорядчі повноваження правоохоронного характеру. Окрім того, вони вступають у правові відносини, які впливають зі змісту їх службових повноважень не лише всередині органу чи підрозділу, але й зовні, тобто вступають у відносини з громадянами, іншими державними та недержавними органами. Виступаючи в означених відносинах від імені держави, вони можуть застосувати заходи, необхідні для виконання законних вимог, зокрема заходи примусового характеру. Отже, працівники органів внутрішніх справ наділяються державно-владними повноваженнями

і здатні проводити в дію механізм державного примусу. Владна природа службових повноважень забезпечує реальну і необхідну можливість для даної категорії державних службовців впливати на поведінку суб'єктів суспільних відносин для досягнення соціально корисного результату, забезпечує обов'язковість їх підпорядкування законним вимогам і розпорядженням.

Особи рядового і начальницького складу здійснюють свою трудову діяльність безпосередньо через інститут державної служби. Державна служба у даному аспекті являє собою певну форму трудових відносин у суспільстві. Водночас працівники органів внутрішніх справ не просто службовці апарату управління – вони є особами, які займають визначену законодавством соціальну і державно-правову позицію і тому наділяються спеціальними правовим статусом. Службовці органів внутрішніх справ – це насамперед громадяни, які працюють у цих органах, апаратах, підрозділах і службах на певних посадах в основному за призначенням з оплатою за працю із коштів державного бюджету чи за рахунок підприємств, організацій і громадян за надані послуги. Вони діють за дорученнями і від імені держави відповідно до посадових повноважень у цілях практичного здійснення покладених нормативно-правовими актами України обов'язків щодо охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки і боротьби з різного роду правопорушеннями. Разом із тим окремі положення вищезазначених актів не відповідають сучасним суспільним відносинам, здебільшого мають декларативний характер, а механізм гарантованої реалізації багатьох із них недостатньо відпрацьований. Тому є підстави стверджувати, що адміністративно-правовий статус особового складу міліції не відповідає рівневі й характеру злочинності, а захист прав і свобод самого працівника міліції є недостатнім і потребує перегляду. Важливість цих питань підкреслюють і окремі вчені. Застосовуючи владні примусові повноваження (затримання, арешт, огляд, вилучення речей і документів тощо), працівники міліції нерідко опиняються в екстремальних ситуаціях, часто зустрічають не тільки протидію, але й агресію з боку правопорушників, через що вони вимушено діють на межі порушення закону, а інколи й самі стають жертвами злочинів, тому що застосування зброї є крайнім і надзвичайним заходом.

Однією зі специфічних ознак та відмінностей статусу працівників міліції від інших категорій державних службовців є наявність у пра-

цівників органів та підрозділів системи МВС України адміністративно-правового статусу, який характеризується тим, що: а) їхні права та обов'язки встановлюються, як правило, у межах компетенції органів, в яких вони перебувають на державній службі; б) діяльність державного службовця органів внутрішніх справ підпорядкована виконанню завдань, покладених на відповідний підрозділ чи службу, і має офіційний характер; в) службові права та обов'язки характеризуються єдністю, своєрідність якої полягає в тому, що їх права одночасно є обов'язками, адже вони повинні використовуватися в інтересах служби, а обов'язки – правами, бо інакше обов'язки неможливо буде здійснити; г) здійснення службовцем органів внутрішніх справ своїх прав та обов'язків гарантується законодавством; д) законні приписи і вимоги працівника органів внутрішніх справ повинні виконуватися всіма, кому вони адресовані; е) вони мають право на просування по службі, тобто на службову кар'єру; ж) передбачені обмеження їх загальногромадських прав з метою ефективності службової діяльності; з) для них передбачені певні пільги, а також підвищена відповідальність за вчинення правопорушень [17, с. 145].

Правовий статус державного службовця органів внутрішніх справ виникає на основі відповідного законодавства при обійманні державної посади. Саме певна посада є базою для характеристики правового статусу працівника органів внутрішніх справ. По суті правовий статус державного службовця органів внутрішніх справ – це встановлені і гарантовані державою заходи обов'язкової та можливої його поведінки у сфері державно-службових відносин. З їх зміною трансформується і правовий статус працівника органів внутрішніх справ (наприклад, підвищення, пониження, звільнення, відставка, вихід на пенсію). Отже, характер і зміст правового статусу державних службовців органів внутрішніх справ прямо залежить від нормативно встановлених цілей, функцій і завдань останніх. Метою є майбутній результат, досягнення якого прагне суб'єкт. Мета прийняття конкретного закону чи підзаконного акта, утворення та функціонування державних органів, інших суб'єктів права повинна бути сформульована в преамбулах або загальних статтях нормативного акта [18, с. 333].

Правовий статус працівників органів внутрішніх справ є проявом їх правового статусу як громадян України в галузевому розрізі, який характеризує їх як осіб, що проходять службу в

органах та підрозділах системи МВС України. Він має складний, багатогранний характер: з одного боку, працівник є представником озброєного органу державної виконавчої влади, посадовою особою, а з іншого – особою найманої праці – суб'єктом службово-трудова відносин, які виникають при проходженні державної служби в органах внутрішніх справ. Як працівник системи МВС, він позбавлений права займатися підприємницькою діяльністю безпосередньо і через посередників або сприяти в ній іншим особам, приймати подарунки чи послуги у зв'язку зі своєю службовою діяльністю, бути членом політичних організацій і рухів, брати участь у страйках тощо. Існують також специфічні вимоги, притаманні тільки професії працівника органів внутрішніх справ.

Для того щоб визначити коло тих конституційних прав і свобод, якими не можуть користуватися працівники міліції, необхідно співвіднести основні положення Конституції України з такими нормативними актами, як закони України «Про державну службу» [19], «Про міліцію» [9], Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України [12], а також Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ [20].

Акцентуючи увагу на необхідності пріоритету загальних юридичних прав, свобод і обов'язків громадян перед спеціальними правами працівників міліції, слід відзначити, що з цього правила повинні бути винятки. На нашу думку, спеціальні права повинні бути пріоритетними відносно загальних за умови, якщо вони не суперечать останнім і впливають зі специфіки професійної діяльності працівників міліції або обґрунтовано (у зв'язку з особливостями характеру й умов праці) поліпшують стано-

вище працівників міліції. Наприклад, додаткові гарантії, які надаються їм на підставі законів і рішень органів місцевого самоврядування.

Визначаючи адміністративно-правовий статус працівників міліції до його змісту слід віднести право на службовий (оперативний) ризик і на службову помилку. Також доцільно врахувати досвід зарубіжних країн, де державний службовець набуває статусу з моменту початку виконання службових обов'язків, з моменту видання наказу або іншого адміністративного акта про заміщення державної посади (з моменту призначення на посаду, з моменту затвердження результатів конкурсу про заміщення вакантної посади, з моменту підбиття підсумків обрання, з моменту підписання контракту, з моменту прийняття присяги службовцем на вірність державі). Слід законодавчо визначити, що статус державного службовця органів внутрішніх справ останній набуває з моменту укладення трудового договору або видання наказу про призначення на посаду в органі чи підрозділі системи МВС України, тобто з моменту юридичного встановлення можливості застосування до нього заходів відповідальності.

Необхідність в удосконаленні нормативно-правового регулювання діяльності органів внутрішніх справ і змісту адміністративно-правового статусу працівників міліції диктується умовами суспільного життя, що змінилися, зростанням кількості правопорушень з боку самих працівників міліції, зниженням їх професійної активності й іншими численними проявами в цій сфері, а також значним збільшенням сфери відомчої нормотворчості. Проте, як свідчить аналіз практичної діяльності підрозділів МВС, відомчі нормативні акти повинні регулювати лише внутрішньоорганізаційний статус працівників міліції.

Список використаної літератури

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : указ Президента України від 22 лип. 1998 р. № 810/98 // Вісник державної служби України. – 1998. – № 3. – С. 7–16.
2. Про стратегію реформування системи державної служби в Україні : указ Президента України від 14 квіт. 2000 р. № 599/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 16. – Ст. 665.
3. Флейшиц Е. А. Соотношение правоспособности и субъективных прав / Е. А. Флейшиц. – М. : Госюриздат, 1960. – 317 с.
4. Витрук Н. В. Статус личности в политической системе общества : политология / Н. В. Витрук. – М. : Дело, 1993. – 352 с.
5. Комаров С. А. Общая теория государства и права : курс лекций / С. А. Комаров. – М. : РАГС, 1996. – 312 с.
6. Теория государства и права : курс лекций / под ред. Н. И. Матузова, А. В. Малько. – М. : Юристъ, 1997. – 672 с.
7. Общая теория государства и права : академический курс : в 2 т. Т. 1. Теория государства / под ред. М. Н. Марченко. – М. : Зерцало, 1998. – 416 с.
8. Сурилов А. В. Теория государства и права : учеб. пособие / А. В. Суриков. – К. : Наук. думка, 1989. – 524 с.
9. Про міліцію : закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20. – Зі змін. та допов.

10. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50. – Зі змін. та допов.
11. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : закон України від 23 груд. 1993 р. № 3782-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 51. – Зі змін. та допов.
12. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : закон України від 22 лют. 2006 р. № 3460-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 29. – Ст. 245. – Зі змін. та допов.
13. Кодекс Украины об административных правонарушениях (научно-практический комментарий) / под общ. ред. А. С. Васильева. – Х. : Одиссей, 2000. – 1008 с.
14. Про затвердження Кодексу честі працівника органів внутрішніх справ [Електронний ресурс] : додаток до наказу МВС України від 4 січ. 1996 р. № 18 // Білоцерківський МВ ГУМВС України в Київській області. – Режим доступу : <http://www.bc-mvs.gov.ua/index.php?id=34>.
15. Общая теория государства и права : учебник / отв. ред. М. Н. Марченко. – М. : Зерцало, 2000. – 416 с.
16. Головін А. П. Адміністративно-правове регулювання діяльності міліції громадської безпеки 2004 р. : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. П. Головін. – К., 2004. – 212 с.
17. Административное право Российской Федерации / А. П. Алексин, Ю. М. Козлов. – М. : ТЕИС, 1995. – 582 с.
18. Общая теория государства и права / отв. ред. М. Н. Марченко. – М. : Зерцало, 2002. – 526 с.
19. Про державну службу : закон України від 26 груд. 1993 р. № 3723-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490. – Зі змін. та допов.
20. Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 29 лип. 1991 р. № 114. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=114-91-%EF>.

Надійшла до редколегії 10.11.2011

КАЛАШНИК М. В. ЧЕТКОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРАВОВОГО СТАТУСА СОТРУДНИКОВ МИЛИЦИИ И ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ СИСТЕМЫ МВД – ОСНОВА РЕФОРМИРОВАНИЯ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Рассмотрены проблемы реформирования органов внутренних дел в рамках качественного подхода к определению правового статуса работников органов и подразделений системы МВД Украины, усовершенствования его правового регулирования.

KALASHNYK M. CLEAR DEFINITION OF LEGAL STATUS OF POLICE OFFICERS AND DEPARTMENTS OF MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS – MAIN GROUND IN THE REFORMING OF INTERNAL AFFAIRS AGENCIES

The questions of reforming of law enforcement bodies in the frames of quality approach to the definition of legal status of the personnel bodies and units of ministry of internal affairs of Ukraine improvement of its legal regulation are discussed.

УДК 351.743(477)

А. М. КЛОЧКО,

кандидат педагогічних наук,

проректор з економічних питань та ресурсного забезпечення

Харківського національного університету внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ТА ЇЇ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ**

Розглянуто структурні елементи системи органів внутрішніх справ України. Проаналізовано її ознаки та охарактеризовано кожний елемент, за допомогою чого виявлено та досліджено прогалини системи.

Категорія «система» протягом досить значного часу вивчається різними науковцями, що є свідченням її складності та важливості для вирішення галузевих завдань. Аналіз наукових праць, у межах яких були зроблені спроби з'ясувати сутність системи, свідчить, що їх

авторам до сьогодні не вдалося дійти єдності з цього питання, що, власне, і пояснює наявність чималої кількості варіантів її визначення. Головна проблема полягає в тому, що науковці не можуть визначити перелік ознак, властивих системі. Так, на основі аналізу наукової